

Tourism and Recreation

<https://dergipark.org.tr/tourismandrecreation>

E-ISSN: 2687-1971

Kastamonu ilinde oluşturulan doğa yürüyüş rotalarının doğa temelli turizm potansiyeli üzerine bir inceleme

An investigation on the nature-based tourism potential of nature hiking routes in Kastamonu

Çağdaş Aydın^{1*}

¹Kastamonu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, cagdasaydin@kastamonu.edu.tr, 0000-0003-3194-4218

MAKALE BİLGİSİ

ARTICLE INFO

Araştırma / Research Article

Anahtar Kelimeler:

Doğa yürüyüşü, Doğa temelli turizm, Sürdürülebilir turizm, Yürüyüş rotaları, Kastamonu

Key Words:

Trekking-hiking, Nature-based tourism, Sustainable tourism, Hiking routes, Kastamonu

Gönderme Tarihi / Received Date:

13.06.2024

Kabul Tarihi / Accepted Date:

23.11.2024

Yayımlanma Tarihi / Published Online:

31.12.2024

DOI:

[10.53601/tourismandrecreation.1500717](https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1500717)

ÖZET

Bu çalışma, Kastamonu ilinde belirlenen doğa yürüyüş rotalarının, doğa temelli turizm açısından potansiyelini detaylı bir şekilde ele almaktadır. Doğa turizmi, özel ilgi turizmi talebinin artmasıyla birlikte giderek önem kazanmaktadır. Kastamonu'nun doğal güzellikleri, bu ilin doğa yürüyüşleri için potansiyel bir hedef nokta olabileceğini öne çıkarmaktadır. Bu çalışmada, Wikiloc uygulaması aracılığıyla Kastamonu'daki doğa yürüyüş rotalarının nicel ve nitel özellikleri incelenmiştir. Araştırmada, toplamda 974 doğa yürüyüş rotası belirlenmiş ve bu rotaların uzunlukları, irtifa kazanımları ve teknik zorluk seviyeleri gibi Wikiloc sisteminde yer alan parametreler üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Yapılan analizler, Kastamonu ilinin farklı zorluk seviyelerine ve mesafelere ev sahipliği yapan birçok doğa yürüyüş rotasına sahip olduğunu göstermektedir. Bu çeşitlilik, farklı ilgi ve yetenek düzeylerine sahip yürüyüşçüler için geniş bir yelpazede seçenekler sunmaktadır. Ancak, yürüyüş rotalarının altyapısı ve yönlendirme unsurları açısından eksiklikler bulunmaktadır, bu da turistik değerlerin tam potansiyelini göstermesini engellemektedir. Örneğin, yön işaretleri, kamp alanları ve dinlenme alanları gibi bileşenlerin eksikliği, bölgenin turistler tarafından tam anlamıyla keşfedilmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Kastamonu'nun doğa yürüyüşü potansiyeli, geniş bir ilgi grubuna hizmet etme kapasitesi göstermektedir. Bununla birlikte, yürüyüş rotalarının planlama, tasarım ve yönetiminde, doğal kaynakların korunması konusunda hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir. Bu, bölgenin sürdürülebilir turizm hedeflerine ulaşmasına yardımcı olacaktır. Gelecekteki araştırmalar için, ziyaretçi tipolojileri ve motivasyonlarının analizi, yerel paydaşların görüşlerinin alınması ve çevresel etki değerlendirmelerinin yapılması önerilmektedir. Ayrıca, Kastamonu'nun doğa yürüyüşü destinasyonu olarak etkin bir pazarlama ve markalaşma stratejileri geliştirilmesi önemli bir konudur.

ABSTRACT

This study examines the potential of the designated trekking routes in Kastamonu province in terms of nature-based tourism. Nature tourism is gaining more and more importance with the increasing demand for special interest tourism. Kastamonu's natural beauties highlight that this province can be a potential destination for nature walks. In this study, the quantitative and qualitative characteristics of trekking routes in Kastamonu were analyzed using the Wikiloc application. In the research, 974 trekking routes were identified, and an evaluation was made based on parameters such as the length, altitude gain, and technical difficulty levels of these routes. The analysis shows that Kastamonu province has many trekking routes with different difficulty levels and distances. This diversity offers a wide range of options for hikers with different levels of interest and ability. However, there needs to be more infrastructure and orientation elements of the hiking routes, preventing the full potential of the tourist assets from being realized. For example, the lack of components such as direction signs, camping areas, and rest areas negatively affects tourists' full exploration of the region. Kastamonu's trekking potential shows the capacity to serve a wide range of interest groups. However, hiking route planning, design, and management should be sensitive to protecting natural resources. This will help the region achieve its sustainable tourism goals. For future research, analysis of visitor typologies and motivations, consultation with local stakeholders, and environmental impact assessments are recommended. Developing effective marketing and branding strategies for Kastamonu as a trekking destination is also important.

1. Giriş

Günümüzde turistlerin her hizmette ve üründe olduğu gibi turizm sektöründe de kişiye özel hizmetleri ve ürünleri tercih etmesi özel ilgi turizmine olan talebi artırmaktadır. Turistlerin gezme ve tatil tecrübeleri arttıkça, özel amaçlı gezilere katılma yönünde bir eğilim olmaktadır. Az sayıda ve ortak yönleri olan katılımcılarla bir araya gelmek isteyen turistler, özel ilgi turizmine yönelmektedir. Özel ilgi turizmine katılmak isteyen turistler öncelikle nereye gideceğine değil, ne çeşit bir etkinliğe katılmak istediğine karar vermektedir. Sonrasında ise katılmak ya da yapmak istediği etkinliğe en uygun yeri/destinasyonu seçer (Akoğlan Kozak & Bahçe, 2012: 118-120). Özel ilgi turizm türleri içinde doğa temelli turizm önemli bir yere sahiptir. Zira turizmde sunulan aktivitelerin birçoğu doğa ile bağlantılıdır. Dolayısıyla, doğa yürüşü de turizm aktiviteleri içinde yer almaktadır. Dünya genelinde doğa yürüşü popüler bir turizm etkinliği haline gelmiştir (Scholl-Grisseman vd., 2022). Bu popülerlik doğa yürüyüş aktivitelerinin olumlu etkilerinden kaynaklanmaktadır. Bu etki bireyin fiziksel ve zihinsel sağlığından (Abraham vd., 2010), bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına olan etkisine kadar geniş bir alanı kapsar (Raya vd., 2018). Birçok destinasyon ve turizm işletmesi, kısa/uzun mesafeli yürüyüş, kampçılık ve dağcılık gibi özel ilgi turizmine yönelik ürünleri tüketicilerine sunmaktadır (Muhar ve arkadaşları, 2007; Mehmetoglu ve Normann, 2013). Destinasyon açısından bakıldığında ise doğa yürüyüşü üzerine konumlandırılmış bir destinasyon, yılın tüm zamanlarında turizm hareketini mümkün kılarak sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayabilmektedir. Belirli rotalarda küçük gruplar halinde yürüyüşlerin düzenlenmesi ve bu rotalarda çeşitli hizmetlerin sunulması, doğa yürüyüşlerinin sürdürülebilir turizme olan katkısına örnek olarak verilebilir (Raya vd., 2018). Dağcılıkla karşılaştırıldığında yürüyüş aktivitesi katılımcılar açısından görece daha az fiziksel zorluk gerektirmekte ve daha az risk içermektedir. Bu bağlamda doğa yürüyüşü, hafif macera etkinliği olarak değerlendirilmektedir (Pomfret, 2006). Yürüyüş rotaları, doğa turizmi faaliyetleri için önemli bir altyapı oluşturmakta ve doğal alanlara ziyaretçileri çekmektedir (Liedtke vd., 2019). Yürüyüş rotalarını takip etmek için yapılan seyahatler, turistlerin fiziksel ve zihinsel sağlığına olan faydaları nedeniyle 2000'li yıllardan itibaren giderek popüler hale gelmiştir (Lee vd., 2018). Bu popülerlik, gelişmiş yürüyüş rotası ağları, mobil yürüyüş uygulamaları ve diğer turizm destek hizmetleri ile son yıllarda artmıştır (Mayer & Lukács, 2021).

Kastamonu ili kanyonları, şelaleri, akarsuları, mağaraları ile doğa temelli turizm aktiviteleri için potansiyel bir destinasyondur. Bu çekim noktalarına düzenlenen her bir yürüyüş, yeni bir turizm aktivitesi olarak sunulabilir. Küre Dağları Milli Park'ını da içine alan Türkiye'nin en geniş ormanlık alanına sahip olan Kastamonu ili; zirve yürüyüşleri, günlük yürüyüş (hiking), kamplı yürüyüş (trekking), uzun süreli ve çok amaçlı yürüyüş (expedition), kaya tırmanışı gibi sunduğu aktivitelerle özel ilgi turizmine yönelik bir destinasyon olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, Kastamonu ilinde belirlenmiş doğa yürüyüş rotalarının betimsel analizi yapılacak ve mevcut rotaların niceliksel ve niteliksel özellikleri sistematik bir biçimde belirlenmeye

çalışılacaktır. Böylece Kastamonu ilinin doğa turizmi potansiyelinin ortaya çıkarılması beklenmektedir. Ayrıca bu araştırma, Kastamonu ilindeki doğal alanlarda geliştirilen yürüyüş rotalarının analizi üzerine odaklanarak, ilin doğa temelli turizm potansiyelini artırma amacını taşımaktadır. Yürütülen bu çalışma, doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesine katkı sağlamak ve bölgesel kalkınmaya akademik bir perspektif sunmak üzere tasarlanmıştır. Çalışmanın önemi, Kastamonu ilinin zengin doğal kaynaklarını ve doğa yürüyüş rotalarını bilimsel bir çerçevede analiz etmek ayrıca, bölgenin doğa temelli turizm potansiyelinin ortaya çıkarılarak ve sürdürülebilir turizm gelişimine katkı sağlamasıdır. Kastamonu, ormanları, kanyonları, şelaleleri ve biyolojik çeşitliliği ile doğal turizm destinasyonları arasında önemli bir yere sahiptir. Ancak, bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilmesi ve etkin bir şekilde yönetilmesi için kapsamlı akademik çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. Mevcut literatürde, özellikle Kastamonu ilindeki doğa yürüyüş rotalarının niceliksel ve niteliksel özelliklerini detaylı bir biçimde ele alan sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmanın da yürüyüş rotaları özelinde literatüre katkı sunması beklenmektedir.

2. Kuramsal Çerçeve

Dağcılık ve yürüyüş (trekking) ile ilgilenen turistler, Avrupa macera turizm pazarındaki en önemli paya sahip turist grubudur (MİNTEL, 2003). Zira son yıllarda birçok ülkede yeşil alanların ve patikaların turizm amaçlı kullanılmasında önemli gelişmeler yaşanmıştır (Mundet & Coenders, 2010). Turizm işletmeleri açısından doğa temelli turizme dönmek, yürüyüş rotalarında etkinlik planlamak ve kırsal alanlara turist çekmek göreceli olarak hizmet üretmenin ucuz bir yolu haline gelmiştir. Doğa temelli turizme yatırım yapmak aynı zamanda yerel ekonomiye ve istihdama da fayda sağlamaktadır (Moore & Ross, 1998; Turco vd., 1998). Yerel topluluğun turizme katılımı, yerel çevreyi, yerel kültürü ve yerel mirası korurken aynı zamanda turizm aracılığıyla yerel toplumun refahını ve yaşam standartlarını artırmaktadır (Johannis vd., 2021). Bu kapsamda yürüyüş rotaları, özellikle küçük yerleşim yerleri ve kırsal alanlarda turizmin teşviki için önemli bir unsur olarak ortaya çıkmıştır (Rogerson, 2007). Yürüyüş rotaları, turizmin kırsal bölgelerde uzun ve kesintisiz bir şekilde gelişmesine katkı sağlayabilme potansiyeli taşımaktadır (Kołodziejczyk, 2021). Ancak, yürüyüş rotalarının doğal alanlardaki etkileri de göz ardı edilmemelidir. Yürüyüş rotaları, doğal alanlardaki ekosistemler ve canlı türleri üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir (Ballantyne vd., 2015). Bu nedenle, yürüyüş rotalarının planlanması, tasarımı ve yönetimi doğal alanların ekolojik bütünlüğünü korumak ve daha etkin yürüyüş deneyimleri sağlamak için önemlidir (Lynn & Brown, 2003).

Turistler için ise yürüyüş amaçlı turizm aktivitesine katılmak diğer turizm türlerine göre daha ekonomik olmakla birlikte, eğlenmek, doğada vakit geçirmek, sosyalleşmek için yürüyüşçülere çeşitli olanaklar sunmaktadır. Yürüyüş aynı zamanda fiziksel hareketi de içinde barındırdığından, bireylere sağlıklı bir aktiviteye katılma fırsatı da yaratır (Moore & Ross, 1998; Hartig, 2006; Kaczynski & Henderson, 2007; Maria Raya vd., 2018). Macera turizmi zorlu ve hafif aktiviteler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Macera turizmi konusunda uzmanlaşmış turizm işletmelerinin genel olarak

hafif aktiviteler içinde yer alan yürüyüş aktiviteleri üzerine odaklandığı görülmektedir (Bichler & Peters, 2020). Ancak macera turizmini ele alan akademik çalışmaların daha çok risk içeren zorlu aktiviteler üzerine olduğu anlaşılmaktadır (Buckley, 2012; Pomfret, 2006). Diğer yandan; hafif, risk düzeyi düşük aktiviteler üzerine yapılan akademik çalışmaların niceliksel bakımdan daha az olduğu ifade edilebilir (Lovoll, 2019).

Alanyazın incelendiğinde çalışmaların doğa yürüyüşüne katılan turistlerin motivasyonları üzerine (Collins-Kreiner & Kliot, 2016; Kim vd., 2015b) yapıldığı görülmektedir. Çalışmalar incelendiğinde turistlerin katılım motivasyonlarının yanında, araştırmacıların doğa yürüyüşü turizm destinasyonlarını da inceledikleri görülmektedir (Chhetri vd., 2004; Collins-Kreiner & Kliot, 2016; Kim vd., 2015; Svarstad, 2010; Den Breejen, 2007; Rodrigues vd., 2010). Doğa temelli turizm türlerinde en yaygın olan yürüyüş turizminin gerçekleştiği destinasyona olumlu ve olumsuz etkileri (Santarém vd., 2015) ile turistlerin bölgeyi tekrar ziyaret etmedeki etkisi üzerine çalışmalar yapılmıştır (Kim, vd., 2015a; Kim vd., 2015b) Ayrıca yürüyüş rotaları üzerine farklı yapılmış çalışmalar da mevcuttur. Olafsdottir ve Runnstrom (2013) yürüyüş rotalarının koşullarını incelemiş, Santarém vd., (2015) ise yürüyüş rotasının ekolojik yapısını ele almıştır.

Bartolomeu ve arkadaşları (2020) Sierra da Estrella'daki yürüyüş rotalarında gereken fizyolojik çabayı inceleyerek, fizyolojik eforun tanımlanmasında laboratuvar ve saha testlerinden yararlanmışlardır. Doğa yürüyüşçülerinin tercihleri ve patika seçimi üzerine çalışma yapan Molokáč vd., (2022), yürüyüşün temel bir fiziksel aktivite formu olması gerektiğini ve patika çekiciliğinin yürüyüş tercihleri üzerindeki önemli olduğunu vurgulamıştır. Franceschinis vd., (2021) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre, İtalya'da Dolomiti Bellunesi Milli Parkı'nın ziyaretçilerinin, yürüyüş için tematik parkurları ve kaya tırmanışı için ise tırmanma rotalarını tercih ettiği belirlenmiştir. Ayrıca ziyaretçilerin özellikleri arasında faaliyetle ilgili önceki deneyimlerin ve sosyo-demografik özelliklerin faaliyet seçimi üzerinde önemli bir etkisi olduğu ortaya çıkarılmıştır. Turgut vd., (2020), Hatila Vadisi Milli Parkı'ndaki orman yollarının yürüyüş rotaları olarak nasıl değerlendirilebileceğine dair bir Yürüyüş Uygunluk Endeksi (Hiking Suitability Index) geliştirmiştir. Bu endeks, farklı parametrelerin ağırlıklarını kullanarak yürüyüş rotalarının uygunluğunu değerlendirmek için tasarlanmıştır. Bu endekse göre elde edilecek sonuçlar, doğa parklarında rekreasyonel alanların planlanması ve yönetilmesinde karar verme süreçlerini geliştirmek için önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir. Kampung Kinirasan'da bulunan Bukit Balingkadus ve Bukit Lahawon yürüyüş rotaları üzerine yapılan çalışmada ve bu rotaların bölgedeki jeoturizm-yürüyüş projesinde önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir. Bu rotaların bölgedeki jeoturizm ürünleri için önemli bir potansiyele sahip olduğu vurgulanmıştır (Johunis vd., 2021). She vd., (2019) doğa yürüyüşü risk algısı boyutlarını ve öncül faktörleri üzerine bir çalışma yapmıştır. Çalışmada yürüyüş risk algısı fiziksel risk ve psikolojik risk olmak üzere iki boyutta incelenmiştir. Ayrıca, yürüyüş tercihi ile algılanan risk arasında bir ilişki olduğu ifade edilmiştir. Özellikle, algılanan psikolojik riskin artması, kişilerin macera rotalarını

tercih etme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Mayr vd., (2022) çalışmalarında, kişisel egzersiz kapasitesini belirlemek için bir kilometrelik kardiyo trekking test parkuru geliştirmiştir. Bu parkurun, dağlık yürüyüş aktiviteleri için egzersiz kapasitesini belirleme ve kardiyovasküler yükü görselleştirme imkânı sağlayacağı araştırmada kapsamında ifade edilmiştir. Ayrıca çalışmada, doğal kardiyo trekking parkurlarının sağlık turizmini teşvik etme ve kardiyovasküler olayları önleme potansiyeli üzerine durulmuştur.

Yürüyüş rotalarında rota takibi yapan mobil uygulamalar, bölgesel turizm destinasyonlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu mobil uygulamalar, turistlere özel seyahat deneyimleri sunarak seyahat faaliyetlerine önemli bir değer katmaktadır (Beier & Aebli, 2016). Ayrıca, mobil uygulamalar sayesinde yeni patikalar keşfedilebilmekte ya da eski patikalar veya terk edilmiş yollar mobil uygulamalara aktararak tarihi ve kültürel seyahat rotalarının takip edilebilmektedir. Mobil uygulamalar aynı zamanda turistlerin yürüyüş rotalarını daha etkili bir şekilde takip edebilmelerine ve yönlendirilmelerine yardımcı olmaktadır (Pál vd., 2021). Turistlerin rotaları planlamalarına ve zorluk derecelerini değerlendirmelerine olanak tanıyan bu uygulamalar, seyahat deneyimlerini zenginleştirmekte ve turistlerin fiziksel ve zihinsel tercihlerine uygun aktiviteleri bulmalarına yardımcı olabilmektedir (Calbimonte vd., 2021).

3. Yöntem

Kastamonu ilinde oluşturulan doğa yürüyüş rotalarının belirlenmesi amacı ile nitel araştırma yöntemlerinden betimsel bir yaklaşım benimsenmiştir. Araştırmada, doğa yürüyüşlerinde rota takibi yapılırken en çok kullanılan uygulamalardan bir tanesi olan Wikiloc adlı uygulamadan faydalanılmıştır. Bu uygulama, kullanıcıların doğa yürüyüşü, kamp ve bisiklet gibi açık hava etkinlikleri için uygun rotaları paylaşmasına olanak tanımaktadır. Uygulamada paylaşılan rotaların, hangi aktiviteler için uygun olduğu, başlangıç ve bitiş noktaları, zorluk derecesi, harita ve rakım bilgisi belirtilmektedir. Ek olarak uygulamada kullanıcılar rota ile ilgili deneyimlerini ve çektikleri fotoğrafları paylaşabilmektedir. Wikiloc uygulaması açık hava aktiviteleri katılımcıları ve spor kulüpleri tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu uygulama, Kastamonu ilinde yürüyüş, tırmanış ve koşu gibi açık hava etkinlikleri için uygun rotalar hakkında ayrıntılı bilgi sağlamaktadır. Kastamonu'nun doğal güzelliklerini keşfetmek ve doğa sporları yapmak isteyenler için kullanıcılara bir bilgi vermekte, gidilen rotanın güzergahını takip edebilme imkânı sunmaktadır. Uygulama az kişi tarafından bilinen rotaları deneyimleme, mağara, şelale gibi çekim noktalarına ulaşmada kolaylık sağlamaktadır. Türkiye'nin en fazla ormanlık alanına sahip olan Kastamonu ilinde (Kastamonu Üniversitesi, 2024), açık hava aktivitelerine katılmak, yeni yerler ve rotalar keşfetmek isteyen bireyler için ormanlık alanda kaybolma riskini azaltan ve GPS uygulamasını da içinde barındıran Wikiloc uygulaması şehirlerin açık alan rekreasyon imkanlarının mevcut potansiyelini göstermektedir.

Araştırma kapsamında Wikiloc uygulamasının kullanılması nedeni, Kastamonu ilinde yer alan yürüyüş rotalarının geniş ölçekli bir analizine duyulan gereksinimdir. Araştırmacının her bir rotayı ayrı ayrı deneyimlemesini ve

değerlendirmesini gerektiren Yürüyüşe Uygunluk Endeksi gibi (Turgut vd., 2020) diğer endekslerin aksine Wikiloc uygulaması, farklı kullanıcılar tarafından oluşturulan rotalardaki verileri içerisinde barındırarak niceliksel olarak çok daha fazla rotanın incelenmesine imkân sağlamaktadır. Çalışmada niceliksel açıdan çok sayıda rotanın incelenmesi, çeşitli yürüyüşçülerin farklı ilgi alanlarını ve yeteneklerini dikkate alarak Kastamonu ilindeki doğa temelli turizm potansiyelinin yürüyüş rotaları özelinde kapsamlı bir fotoğrafını çekmeyi sağlamıştır. Wikiloc uygulamasının tercih edilmesindeki bir diğer neden ise uygulamanın gerçek zamanlı kullanıcı geri bildirimleri ve deneyimlerini toplama ve sunma yeteneğindedir. Böylece kullanıcı deneyimlerinden hareketle rotaların güçlü ve zayıf yönleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Wikiloc uygulamasının sağladığı coğrafi referanslı verilerin, korunan alanlardaki ziyaretçi davranışlarını anlamak için değerli bilgiler sunduğu ifade edilebilir. Wikiloc'un sağladığı verilerin düşük maliyete sahip olduğu ve hızlı bir şekilde ziyaretçi izleme verisi elde edilebilme potansiyeli, park yöneticileri ve araştırmacılar için önemli bir avantajdır (Costa vd., 2024).

Araştırma kapsamına alınan yürüyüş rotaları, Wikiloc sisteminde TrailRank skoru sekiz ve üzerinde olanlardır. Ayrıca araştırma kapsamına dahil edilen yürüyüş rotaları bir gün içinde tamamlanacak yürüyüş rotalarıdır. Söz konusu rotaların alt sınırı üç kilometre üst sınırı ise 35 kilometre olarak filtrelenmiştir. TrailRank, Wikiloc sisteminde bir yürüyüş rotasının kalitesini ölçen bir metrik değer olarak kullanılmaktadır. Değeri 0 ile 100 arasında değişen bu değer, patikanın kullanıcılar tarafından ne kadar iyi değerlendirildiğini yansıtmaktadır. Kullanıcıların olumlu değerlendirmeleri sonucunda ise 100'e kadar yükselebilmektedir. Wikiloc, TrailRank'in hesaplama formülünü tam olarak açıklamamış olsa da, bu değeri artırmak için belirli faktörlerin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu faktörler arasında rotaların detaylı açıklamalarının sunulması, çekici manzara fotoğraflarının eklenmesi, rotaların önemli noktalarına uygun manzara resimlerinin yüklenmesi, kaliteli GPS izleri ve yoğun koordinat kullanımının sağlanması, diğer kullanıcılar tarafından favorilere eklenen rotaların bulunması ve olumlu derecelendirmelerin alınması yer almaktadır. Ayrıca, ilgi çekici patikaların sosyal medya üzerinden paylaşılması da TrailRank puanının artmasına katkı sağlamaktadır.

Çalışmanın verileri 5 Şubat 2024 ve 24 Nisan 2024 tarihleri arasında Wikiloc web sayfasından elde edilmiştir. Çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliği araştırmacı tarafından, çalışmanın

bilimsel kriterlere uygunluğunu ve elde edilen sonuçların doğruluğunu temin etmek amacıyla titizlikle sağlanmaya çalışılmıştır. Geçerlilik açısından, veri toplama aracının (Wikiloc uygulamasının) amaca uygunluğu değerlendirilmiştir. Wikiloc'un geniş kullanıcı kitlesi ve kullanıcı geri bildirimlerinin zenginliği, elde edilen verilerin doğrudan yürüyüşçü deneyimlerini yansıtmasına olanak sağlamıştır. Ayrıca, araştırmada kullanılan TrailRank skorlarının her bir rota için ayrı ayrı hesaplanması, rotaların kalitesini objektif bir şekilde ölçmek için yeterli olduğu varsayımından hareket edilmiştir. Güvenilirliğin artırılması için veri toplama sürecinde standartlaştırılmış kriterler uygulanmış ve tüm rotalar aynı parametreler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Veri analizinde hesaplanan istatistiksel verilerin doğruluğunu ve tekrarlanabilirliğini sağlamak amacıyla analiz süreci, bağımsız olarak iki farklı araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Ayrıca elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak araştırmacılar arası tutarlılık kontrolü yapılmıştır. Bu kontrollere ek olarak, verilerin giriş ve işleme aşamalarında olası hata paylarını minimize etmek için veri temizleme süreçleri titizlikle uygulanmıştır. Çalışma kapsamında kullanılan Wikiloc verilerinin güncel ve geniş kullanıcı tabanına sahip olması, verilerin güvenilirliğini artıran önemli faktördür. Kullanıcılar tarafından düzenli olarak güncellenen rotalar ve sürekli artan kullanıcı sayısı, verilerin dinamik ve kapsamlı olmasını sağlamıştır. Bunun yanı sıra, veri analizinde kullanılan betimsel verilerin literatürde kabul görmüş ve yaygın olarak kullanılan yöntemler olması, araştırmanın güvenilirliğini desteklemiştir.

4. Bulgular

Kastamonu ili kapsamında Wikiloc uygulaması üzerinde incelenen yürüyüş rotaları "hiking", "trekking" ve "walking" kriterleri seçilerek filtrelenmiştir. Söz konusu filtreleme işlemi her bir ilçe için ayrı ayrı yapılmıştır. Bu kapsamda Kastamonu ilinin ilçeleri olan; Abana, Ağlı, Araç, Azdavay, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, Daday, Devrekani, Doğanyurt, Hanönü, İhsangazi, İnebolu, Küre, Pınarbaşı, Seydiler, Şenpazar, Taşköprü ve Tosya için ayrı ayrı incelemelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda Kastamonu ilinde toplamda 1069 yürüyüş rotası kullanıcılar tarafından oluşturulduğu görülmüştür. Fakat 95 rotanın TrailRank değeri sekizden küçük olduğu için araştırma kapsamına dahil edilmemiştir. Böylece araştırma kapsamında incelenen rota sayısı 974'tür.

Yürüyüş rotaları ilçe bazında değerlendirildiğinde en çok yürüyüş rotasının Pınarbaşı ilçesinde, en az yürüyüş rotasının ise İhsangazi ilçesinde olduğu Tablo 1'den görülebilmektedir. Kastamonu ili araştırma kapsamında Kuzey, Merkez ve

Tablo 1. Kastamonu ilçeleri yürüyüş rotası sayıları

İlçeler	Yürüyüş rotası sayısı	İlçeler	Yürüyüş rotası sayısı
Abana	34	Hanönü	27
Ağlı	23	İhsangazi	3
Araç	18	İnebolu	56
Azdavay	62	Küre	159
Bozkurt	34	Pınarbaşı	162
Cide	33	Seydiler	92
Çatalzeytin	20	Şenpazar	44
Daday	35	Taşköprü	10
Devrekani	86	Tosya	70
Doğanyurt	6	Toplam	974

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Güney olarak üç bölge kapsamında ele alınmıştır. İnebolu, Küre, Pınarbaşı ve Azdavay gibi Kastamonu'nun kuzeyindeki ilçelerde oluşturulan rota sayısı, güney ilçelerinde oluşturulan rota sayısına oranla önemli ölçüde fazladır. Bu durum söz konusu ilçelerin, engebeli arazi, sık ormanlar ve Karadeniz sahiline yakınlık gibi farklı yürüyüş fırsatları sunan doğal çekicilikler sağlamasından kaynaklandığını düşündürmektedir.

Seydiler, Devrekani ve Merkez ilçe gibi orta bölgedeki ilçelerde de oluşturulan rota sayısı yüksektir. Bu durum, Ilgaz Dağı Milli Parkı'nın kuzey sırtının ve Küre Dağı Milli Parkı'nın ise güney sırtının bu ilçelerin sınırları içinde yer almasıyla ilişkilendirilebilir. Milli Parkların ve Koruma Alanlarının varlığı yürüyüşçü ve doğa tutkunlarını bölgeye çeken turistik bir çekicilik unsuru olarak değerlendirilebilir.

Tosya, İhsangazi ve Taşköprü gibi güney bölgedeki ilçelerde ise diğer ilçelere oranla az sayıda rota bulunmaktadır. Bu durum, diğer bölgelere oranla güney bölgenin nispeten düz arazi ve daha az dağ manzarasına sahip olmasından kaynaklanıyor olabilir. Araştırma kapsamında Kastamonu ilindeki yürüyüş rotaları, çeşitli parametreler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu parametreler arasında mesafe, irtifa kazancı, teknik zorluk seviyesi, irtifa kaybı, en yüksek en ve düşük irtifa, TrailRank (yürüyüş rotası sıralaması), rota türü ve yürüyüş süreleri bulunmaktadır.

Rotanın uzunluğu, genellikle yürüyüşün zorluğunu belirleyen ana faktörlerden bir tanesidir. Veriler incelendiğinde, en uzun rotanın toplam uzunluğunun 78,64 km olduğu belirlenmiştir. Söz konusu mesafe, geniş bir coğrafi alanı kapsayan ve yürüyüşçülerden fiziksel dayanıklılık seviyesinin yüksek olmasını gerektiren bir mesafedir. Bu tür bir rota, uzun süreli doğa yürüyüşleri ve yürüyüş yaptığı coğrafyayı detaylı bir şekilde keşfetmek isteyen deneyimli yürüyüşçüler için tercih edilmektedir. Öte yandan, en kısa rota olarak 3,13 km bir rota Wikiloc sisteminde yer almaktadır. Bu rota, az enerji harcayarak veya kısa bir süre içinde yürüyüş yapmak isteyen yürüyüşçüler tarafından tercih edilmektedir. Kastamonu ilinin sahip olduğu bu rota çeşitliliği, farklı zorluk seviyelerine ve tercihlere sahip yürüyüşçülere hitap ettiğini göstermektedir.

İrtifa kazancı, bir rotanın en düşük yükseklik noktasından en yüksek yükseklik noktasıyla arasındaki yükseklik farkını ifade etmektedir. Tablo 2'de yer alan "irtifa kazancı" ve "irtifa kaybı" sütunları yürüyüş süresince kazanılan ve kaybedilen irtifaların toplamıdır. İrtifa kazancı ve irtifa kaybı rotanın zorluğunu belirleyen önemli faktörlerden bir tanesidir. Tırmanışlar ve inişler, yürüyüşçülerin yoğun efor sarf etmesine neden olan önemli rota zorluklarıdır. Bu doğrultuda, Kastamonu ili içinde yer alan rotalardan en yüksek irtifa

kazanımının olduğu rotada irtifa kazancının 2162 metre olduğu görülmektedir. Bu irtifa kazancı, önemli bir fiziksel ve zihinsel kondisyon ve motivasyon gerektirmektedir. Dolayısıyla da irtifa kazancının yüksek olduğu rotaların deneyimli yürüyüşçüler için uygun bir rota olduğunu ifade edilebilir. Diğer taraftan, en düşük irtifa kazanımı 58 m'dir, dolayısıyla da söz konusu rota yürüyüşçülere zorluk seviyesi düşük ve yorucu olmayan bir yürüyüş deneyimi sunmaktadır. Bu rota çeşitliliği, Kastamonu'nun zorlu dağ yürüyüşleri için ve de hafif-rahatlatıcı doğa yürüyüşleri için uygun bir destinasyon olduğunu gösterir niteliktedir.

Araştırma bulgularında yer verilen teknik zorluk seviyesi, her bir rotanın geçilmesi için gereken beceri ve deneyimi ifade eder. Bu veride, teknik zorluk seviyesi üç seviyede gösterilmektedir. Söz konusu seviyeler farklı rotaların farklı yürüyüşçülere hitap edebileceğini göstermektedir. Kastamonu ilinde oluşturulan rotaların, deneyimli dağcılar ve rekreasyonel yürüyüşçüler için önemli bir destinasyon çekiciliği olabileceği vurgulanabilir.

Oluşturulan rotalarda irtifa kaybı ve irtifa değerleri de geniş bir yelpazede değişmektedir. İrtifa kaybının en yüksek olduğu rotada 1856 m'ye kadar bir düşüş yaşanırken, en düşük irtifa kaybı sadece 46 m'dir. Bu durum oluşturulan her bir rotanın coğrafi çeşitlilik ve zorluk seviyesi açısından farklılık gösterdiğini vurgulamaktadır. Rotalar içinde irtifa değerleri, en yüksek 2587 metre ve en düşük 106 metre arasında değişmektedir. Oluşturulan rotaların ortalama irtifası 1146,29 metredir. Bu veri, Kastamonu ilinin geniş bir coğrafi çeşitliliği ve yükseklik farklılıklarını kapsadığını gösterir niteliktedir.

TrailRank (yürüyüş rotası sıralaması) değeri, her bir rotanın genel kalitesini ve yürüyüşçüler tarafından tercih edilirliliğini göstermektedir. Bu analizde, TrailRank değerinin 10 ile 61 arasında değiştiği görülmektedir. Söz konusu aralık Kastamonu ilindeki yürüyüş rotalarının geniş bir aralıkta TrailRank setine sahip olduğunu göstermektedir.

Son olarak, her bir rotanın tamamlanması için gereken zamanı belirleyen hareket süresi ve toplam süre parametreleri incelenmiştir. En uzun toplam yürüyüş süresi 820 dakika (yaklaşık 13,5 saat) olarak kayıtlanmışken, en kısa süre 95 dakika (yaklaşık 1,5 saat) olarak belirlenmiştir. Söz konusu süreler her bir rotanın farklı zaman ve enerji gereksinimleri gerektirdiğini göstermektedir. Yürüyüş sürelerinde yaşanan çeşitlilik uzun ve zorlu yürüyüşler ayrıca, kısa ve hafif yürüyüşler için uygun seçenekler olduğu noktasında bir veri sunmaktadır.

Tablo 2 üzerinden yapılan bu genel analiz, Kastamonu ilindeki yürüyüş rotalarının her bir değişken ekseninde çeşitlilikler

Tablo 2. Kastamonu ili yürüyüş rotaları genel bilgiler

	Mesafe	İrtifa kazancı*	Teknik zorluk seviyesi	İrtifa kaybı*	İrtifa	TrailRank	Rota türü	Hareket Süresi (dakika)	Toplam Süre (dakika)
En yüksek	78.64 km	2162 m	Zor	1856 m	2587 m	61	Tek Yönlü	580	820
En az	3.13 km	58 m	Kolay	46 m	106 m	10	Döngü	58	95
Ortalama	18.38 km	506,64 m	Orta	576.43 m	1146.29 m	45.85	Tek Yönlü	203.93	328.40
En yüksek	78.64 km	2162 m	Zor	1856 m	2587 m	61	Tek Yönlü	580	820

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

sunduğunu göstermektedir. Bu çeşitlilik, Kastamonu'nun farklı beceri seviyelerine, fiziksel yeteneklere ve tercihlere sahip çeşitli yürüyüşçüler için ideal bir destinasyon olduğunu gösterir niteliktedir.

Araştırma kapsamında incelenen 974 rotanın önemli bir kısmında yapısal eksiklikler olduğu da araştırma kapsamında tespit edilmiştir. Kastamonu ilinde bulunan yürüyüş rotalarının turistik değerini tam anlamıyla yansıtabilmesi için temel altyapı ve yönlendirme unsurlarının eksikliği gibi eksiklerin giderilmesi gerekmektedir. Yürüyüş rotaları boyunca yürüyüşçülere yardımcı olması gereken yol işaretleri, kamp ve dinlenme alanları ve su kaynakları gibi hayati öneme sahip unsurlar belirlenmemiştir. Söz konusu yer işaretlerinin ve bilgilendirme tabelalarının eksiklikleri, bölgenin turistler tarafından keşfedilmesini ve tercih edilmesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durumun sonucunda bölgenin yerel ekonomisine önemli ölçüde katkıda bulunabilecek turizm aktivitelerinin kısıtlı kalmasına ve de doğa sporları ve ekoturizm konusunda önemli bir potansiyele sahip olan rotaların gereken ilgiyi çekmesine engel olabilmektedir.

Yürüyüş rotalarını çekici kılmak için gerekli altyapının oluşturulması, ayrıntılı yönlendirme işaretlerinin yerleştirilmesi ve dinlenme alanları ile su kaynaklarının belirlenerek işaretlenmesi önem arz etmektedir. Böylece, bölgeyi ziyaret eden turistler rotanın hangi aşamasında hangi unsurlarla karşılaşabileceklerini bilecekler ayrıca, güvenli bir yürüyüş deneyimi yaşayabileceklerdir. Eksiklerin giderilmesiyle birlikte Kastamonu ilinin doğa sporları ve ekoturizm potansiyeli göz önüne alındığında, yürüyüş rotalarındaki bu alandaki altyapı eksikliklerinin giderilmesi ve gerekli yönlendirme işaretlerinin yerleştirilmesi, Kastamonu ilinin geniş bir turist kitlesinin ilgisini çekmek için hayati öneme sahip olacaktır.

Bir yürüyüş rotasının, kullanıcılarına ideal bir yürüyüş deneyimi sağlayabilmesi için çeşitli temel öğelere sahip olması gerekmektedir. Bu öğeler, yürüyüşçülerin rota üzerinde güvenli ve etkin bir şekilde ilerlemelerini kolaylaştıran ve deneyimlerini zenginleştiren unsurlardır. Öncelikle rotanın belirgin, açık ve anlaşılır işaretlere gereksinim vardır. Bu işaretler, yürüyüşçülerin yönlerini kaybetmelerini önlemekte ve rota üzerinde hangi mesafeyi kat ettiklerini ve önlerinde hangi önemli noktaların bulunduğunu gösteren haritaları içermektedir. Bunun işaretlerle beraber yürüyüşçülerin enerji toplayabilmeleri ve dinlenebilmeleri için belirlenmiş alanlara gereksinim duyulmaktadır. Bu alanlarda; banklar, masalar, gölgelikler ve barınaklar gibi gerektiğinde konaklanabilecek unsurlarla planlanmalıdır. Ayrıca, yürüyüşçülerin su gereksinimlerini karşılayabilecekleri su kaynakları veya çeşmelerin bulunması sağlık ve konfor açısından önemli hususlardır.

Acil durumlar için temel ilk yardım ekipmanları ve iletişim cihazlarının bulunduğu noktaların işaretlenmesi, yürüyüşçülerin güvenli bir rotada hareket etmesini sağlayacaktır. Rota hakkında bilgi veren bilgilendirme panoları, yürüyüşçülere rota boyunca dikkat etmeleri gereken hususlar hakkında bilgi sağlarken, aynı zamanda bölgenin flora ve faunası, tarihi ve kültürel bilgileri hakkında da bilgilendirme sağlayacak şekilde hazırlanmalı ve

konumlandırılmalıdır. Çevrenin korunması ve çevresel sürdürülebilirliği sağlayabilmek için rota üzerinde belirli aralıklarla çöp kovaları ve geri dönüşüm noktaları planlara dahil edilmelidir. Yürüyüşçülerin farklı fiziksel seviyelere ve deneyimlere sahip olabileceği göz önünde bulundurulduğunda, Kastamonu ilinin sahip olduğu rotalar geniş bir yürüyüşçü kitlesine hitap etme olanağı sağlar. Ancak yürüyüşçüler, söz konusu rotalarda yürüyüş rotasının başlangıç ve bitiş noktalarına kolayca ulaşılabilir. Ayrıca, park alanları ve toplu taşıma seçenekleri de rotaların başlangıç ve bitiş noktalarında hazır durumda olmalıdır.

Tüm bu unsurların bir arada bulunması, yürüyüş rotalarının yerel halk ve turistler tarafından tercih edilmesini sağlayabilecek ve katılımcıların yürüyüş deneyimi önemli ölçüde iyileştirebilecektir. Dolayısıyla bu unsurların tamamı, bir yürüyüş rotası oluştururken ve geliştirirken dikkate alınması gereken önemli faktörlerdendir. Araştırma kapsamında ifade edilen faktörlerin Wikiloc uygulaması üzerinde Kastamonu ile ilgili oluşturulmuş rotalarda önemli eksikler olarak yer aldığı görülmektedir.

5. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, Kastamonu ilinin doğa yürüyüş rotalarının ayrıntılı bir incelemesi yapılmıştır. Elde edilen bulgularla, Kastamonu'nun doğa temelli turizm için büyük bir potansiyele sahip olduğu ifade edilebilir. Kastamonu ilinin sahip olduğu geniş ormanlık alanları, kanyonları, şelaleleri ve diğer doğal güzellikleri, doğa yürüyüşçülerini için önemli bir çekicilik unsurudur. Araştırma kapsamında ele alınan yürüyüş rotalarının niceliksel ve niteliksel özellikleri, Kastamonu'nun doğa temelli turizm olanaklarındaki potansiyel çeşitliliğini ve zenginliğini göstermektedir. Belirlenen rotaların çeşitli zorluk dereceleri ve mesafeleri, farklı ilgi alanlarına ve yeteneklere sahip olan çeşitli grupların (örneğin; günübirlik turistler, dağcılar, macera arayanlar vb.) gereksinimlerini karşılayacak kapasitededir. Rotaların Wikiloc gibi yürüyüşçüler tarafından yaygın olarak kullanılan mobil uygulamalar üzerinde paylaşılması, kullanıcılara geniş kapsamlı bir deneyim sunmakta ve aynı zamanda güvenle takip edecekleri yürüyüş rotaları sağlamaktadır.

5.1. Pratik Çıkarımlar

Kastamonu ilinin sahip olduğu doğa yürüyüşçülerine hitap etme potansiyeli, yapılan araştırma sonucunda belirlenen çeşitli zorluk ve mesafe rotalarıyla birlikte geniş bir ilgi grubuna yönelebilecek kapasitesi göstermektedir. Günübirlik turistler için belirlenen kısa ve orta düzeyde zorluk seviyesi taşıyan rotalar, genellikle 5-10 km uzunluğundadır. Bu mesafeler günübirlik bireyler ya da gruplar için ideal bir yürüyüş deneyimi sunmaktadır. Zorluğu ve uzunluğu fazla olan rotalar ise deneyimli dağcılar ve macera arayanlar için idealdir. Bu rotalar, 15-25 km aralığında olup, yoğun tırmanışları, teknik zorlukları ve doğal engelleri içermektedir. Kamp yapma olanağı sağlayan 30 km ve üzeri rotalar ise uzun süreli ve çok amaçlı doğa yürüyüşü deneyimleri için tercih edilebilir. Bu rotaları kullanımlar, kamp kurarak doğa ile iç içe bir deneyim yaşayabileceklerdir. Kastamonu ilinin sahip olduğu bu imkanlar ilin ekoturizm potansiyelini artıran önemli bir faktörlerdir. Turistlerin taleplerine ve beklentilerine uygun rotaların bulunması, Kastamonu'yu doğa

yürüyüşü destinasyonu olarak cazip bir duruma getirmektedir. Diğer popüler yürüyüş destinasyonları arasında öne çıkan Kaçkar Dağları, Likya Yolu ve Toroslar gibi bölgelerle kıyaslandığında, Kastamonu'nun sahip olduğu doğa yürüyüşü rotalarının daha az bilinir olduğu ifade edilebilir. Ancak belirtilen doğal zenginlikler, rotaların niteliksel özellikleri ve çeşitliliği dikkate alındığında, Kastamonu ilinin doğa temelli turizm anlamında önemli bir alternatif olabileceğini göstermektedir. Ayrıca Küre Dağları Milli Parkı'nın, Kastamonu ili sınırları içinde yer alması, zengin biyoçeşitlilik ve korunan doğal alanlar açısından da Kastamonu ilinin öne çıkmasına katkı sağlamaktadır. Bu çeşitlilik ve alanlar, doğa yürüyüşü deneyiminin kalitesini ve sürdürülebilirliğini artırıcı bir niteliktedir.

5.2. Teorik Çıkarımlar

Alanyazında yer alan çalışmalar, doğa yürüyüş rotalarının turizm altyapısının kritik bir parçasını oluşturduğunu ve bu rotaların ziyaretçileri doğal alanlara çekmede önemli bir rol oynadığını belirtmektedir (Liedtke vd., 2019). Ayrıca, doğa yürüyüşlerinin fiziksel ve zihinsel sağlık üzerinde olumlu etkileri olması nedeniyle son yıllarda giderek artan bir popülerite kazandığı ifade edilmektedir (Lee vd., 2018; Mayer & Lukács, 2021). Bu bağlamda, Kastamonu'nun ormanlık alanları, kanyonları ve şelaleleri gibi doğal cazibe merkezleri ile çeşitli zorluk derecelerine sahip yürüyüş rotaları, doğa temelli turizm etkinlikleri ve alternatif turizm türleri açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bölgede günübirlik ziyaretçiler, macera tutkunları ve kampçılar gibi farklı özel ilgi gruplarının gereksinimlerine cevap verebilecek nitelikte yürüyüş rotalarının bulunması, Kastamonu ilinin sürdürülebilir turizm ürünlerini çeşitlendirme potansiyeline katkı yapmaktadır.

Alanyazında sıkça vurgulanan bir diğer önemli konu, doğal alanların korunması ve ziyaretçi yönetimi konusudur. Kastamonu'daki doğa yürüyüş rotalarının planlanması, tasarımı ve yönetiminde bu unsurların dikkate alınması gerekmektedir (Lynn & Brown, 2003; Ballantyne & Pickering, 2015). Özellikle ekolojik bütünlüğün korunması ve ziyaretçilere yüksek kaliteli yürüyüş deneyimleri sunulması için gerekli önlemlerin alınması sürdürülebilirlik açısından büyük önem taşımaktadır.

Doğa yürüyüş rotalarının dikkatli bir şekilde yönetilmesi, bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin sürdürülebilirliğini sağlamaya yardımcı olacaktır. Doğa yürüyüşleri, yerel ekonomiye katkıda bulunurken aynı zamanda yerel halkın ve ziyaretçilerin çevre bilincini artırarak doğal alanların korunmasına katkı sağlayabilir. Bu nedenle, doğa yürüyüş rotalarının planlanması ve yönetiminde ekolojik duyarlılık ve sürdürülebilirlik ilkeleri ön planda tutulmalıdır.

Kastamonu'nun doğa yürüyüş rotalarının yerel halk ve bölge dışı ziyaretçiler için bilinir hale getirilmesi, bölgenin turizm potansiyelini azami düzeye çekmek için kritik bir strateji olacaktır. Bu çerçevede, rotaların tanıtımının yapılması, altyapının geliştirilmesi ve ziyaretçilerin yönlendirilmesi, doğa temelli turizmle birlikte kırsal kesimlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasına yardımcı olacaktır.

5.3. Sınırlılıklar ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

Araştırmanın sınırlılıkları iki temel noktada ifade edilebilir.

İlk olarak, veri toplama sürecinde yalnızca Wikiloc uygulamasının kullanılmış olması, Kastamonu ilindeki tüm doğa yürüyüş rotalarını kapsayıcı bir veri seti oluşturma konusunda bir kısıtlılık oluşturmuştur. Bu durum, çalışmanın kapsamlılığını ve elde edilen sonuçların geniş bir bağlamda genellenebilirliğini potansiyel olarak etkileyebilir. İkinci sınırlılık ise, bu çalışmanın yürüyüş rotalarının fiziksel özelliklerine odaklanmış olmasıdır. Bu odaklanma, ziyaretçi deneyimleri, yerel toplulukların perspektifleri ve turizmin ekonomik etkileri gibi rotaların daha geniş sosyo-ekonomik etkilerini inceleyen diğer önemli faktörleri dışarıda bırakmıştır.

Araştırma, Kastamonu'nun doğa yürüyüşü rotalarının çeşitli boyutlarının incelenmesi üzerine gelecekte yapılacak çalışmalar için bir dizi öneri sunmaktadır. Bu önerilerden ilki, ziyaretçi tipolojilerinin ve güdülerinin derinlemesine analizinin yapılmasıdır. Bu çerçevede, Kastamonu'daki doğa yürüyüşü rotalarını tercih eden turistlerin demografik profili, ilgi alanları ve seyahat motivasyonlarına dair kapsamlı bir inceleme yapılabilir. Ek olarak, farklı doğa yürüyüşü aktiviteleri (günübirlik yürüyüş, trekking, dağcılık vb.) ile ilgilenen ziyaretçilerin beklenti ve gereksinimlerinin analiz edilmesi, Kastamonu ilinin doğa temelli turizmde hizmet çeşitliliğinin geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Gelecekte yapılacak çalışmalar için ifade edilecek ikinci öneri ise yerel paydaşların görüşlerinin alınmasıdır. Kastamonu'daki yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının doğa yürüyüşü rotalarının geliştirilmesi ve yönetimine yönelik bakış açılarının araştırılması, paydaşlar arası koordinasyonu güçlendirecek önemli bilgiler sağlayacaktır. Çevresel etki değerlendirmeleri de diğer bir önemli araştırma konusudur. Kastamonu ilindeki doğa yürüyüşü rotalarının doğal ortamlar üzerindeki ekolojik etkilerinin belirlenmesi, ziyaretçi yönetimi stratejileri ve sürdürülebilir alan kullanım politikalarının oluşturulması için önemli veriler sunacaktır. Son olarak, karşılaştırmalı çalışmalar da Kastamonu ilinin doğa yürüyüşü rotalarının değerlendirilmesine katkıda bulunabilir. Bu kapsamda, Kastamonu ilinde yer alan rotaların Türkiye'nin diğer popüler doğa temelli turizm destinasyonlarıyla kıyaslanması, bölgenin rekabetçi avantajını artırmak için önemli veriler sunabilir. Ek olarak farklı ülkelerdeki çekicilik düzeyi yüksek doğa yürüyüşü destinasyonlarının Kastamonu ilin sahip olduğu rotalar ile karşılaştırılması, en iyi rota uygulamaların belirlenmesinde önemli bir rol oynayabilecektir.

Etik Beyan: Bu çalışmada kullanılan araştırma yöntemi için Üniversitelerin Etik Kurulları'ndan izin alınmasına gerek yoktur. Aksi bir durumun tespiti halinde TO&RE Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarına aittir.

Kaynakça

- Abraham, A., Sommerhalder, K. & Abel, T. (2010). Landscape and well-being. A scoping study on the health-promoting impact of outdoor environments. *International Journal of Public Health*, Vol. 55 No. 1, pp. 59-69.
- Akoğlan Kozak, M. & Bahçe, A. S. (2012). *Özel ilgi turizmi*. Detay Yayıncılık.
- Ballantyne, M. & Pickering, C. (2015). Recreational trails as a source of negative impacts on the persistence of keystone species and

- facilitation. *Journal of Environmental Management*, 159, 48-57. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2015.05.026>
- Bartolomeu, R., Bragada, J., Casanova, N., Casanova, J., & Costa, M. (2020). Pueden las pruebas de laboratorio y de campo ser complementarias para definir el esfuerzo fisiológico por las rutas de Sierra da Estrella?. *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*, 9(1), 21–26. <https://doi.org/10.6018/sportk.413251>.
- Beier, M., & Aebli, A. (2016). Who uses mobile apps frequently on vacation? Evidence from tourism in Switzerland. In *Information and Communication Technologies in Tourism 2016: Proceedings of the International Conference in Bilbao, Spain, February 2-5, 2016* (ss. 549-562). Springer International Publishing.
- Bichler, B. F., & Peters, M. (2020). Soft adventure motivation: An exploratory study of hiking tourism. *Tourism Review*, 76(2), 473-488.
- Buckley, R. (2012). Rush as a key motivation in skilled adventure tourism. Resolving the risk recreation paradox. *Tourism Management*, 33(4), 961-970.
- Calbimonte, J. P., Martin, S., Calvaresi, D., & Cotting, A. (2021). A platform for difficulty assessment and recommendation of hiking trails. In *Information and Communication Technologies in Tourism 2021: Proceedings of the ENTER 2021 eTourism Conference*, January 19–22, 2021 (ss. 109-122). Springer International Publishing.
- Chhetri, P., Arrowsmith, C. & Jackson, M. (2004), Determining hiking experiences in nature-based tourist destinations. *Tourism Management*, 25(1), 31-43.
- Collins-Kreiner, N. & Kliot, N. (2016). Particularism vs universalism in hiking tourism. *Annals of Tourism Research*, Vol. 56, pp. 132-137.
- Costa, J., Gomes, A., Stokes, M., & Saraiva, M. (2024). Recreational use of protected areas: spatiotemporal insights from the Wikiloc mobile app. *Current Issues in Tourism*, 1–21. <https://doi.org/10.1080/13683500.2024.2329278>
- Den Breejen, L. (2007). The experiences of long distance walking: a case study of the west highland way in Scotland. *Tourism Management*, 28(6), 1417-1427.
- Franceschinis, C., Swait, J., Vij, A., & Thiene, M. (2021). Determinants of recreational activities choice in protected areas. *Sustainability*, 14(1), 412. <https://doi.org/10.3390/su14010412>
- Hartig, T. (2006). Using greenways to amplify the health benefits of physical activity, Paper presented at the *Technical Conference Greenways in Europe*, Girona, Spain. November, 24–26, 2006.
- Johunis, E., Talib, H., Rahsid, R., Kamlun, K., & Chan, J. (2021). Local community involvement in geotourism hiking in kampung kinirasan, ranau, sabah. *Bimp-Eaga Journal for Sustainable Tourism Development*, 10(1), 22-34. <https://doi.org/10.51200/bimpeagajtsd.v10i1.3390>
- Kaczynski, A. T., & Henderson, K. A. (2007). Environmental correlates of physical activity: A review of evidence about parks and recreation. *Leisure Sciences*, 29(4), 315–354. doi:10.1080/01490400701394865
- Kastamonu Üniversitesi, (2024, Ocak). <https://otti.kastamonu.edu.tr/hakkimizda/orman-varligi/#:~:text=693%20bin%20hektar,%C4%B1k%20verimli%20ormanlar,%C4%B1yla,onra%20ikinci%20s%C4%B1rada%20yer%20almaktad%C4%B1r.,Eri%C5%9Fim%20tarihi:30%20Ocak%202024>.
- Kim, H., Lee, S., Uysal, M., Kim, J., & Ahn, K. (2015a). Nature-based tourism: Motivation and subjective well-being. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 32(1), S76–S96.
- Kim, H., Woo, E., & Uysal, M. (2015b). Tourism experience and quality of life among elderly tourists. *Tourism Management*, 46, 465–476.
- Kołodziejczyk, K. (2021). Tourism management in national parks: šumava and bayerischer wald (bavarian forest) in the czech-german borderland. *Journal of Mountain Science*, 18(9), 2213-2239. <https://doi.org/10.1007/s11629-021-6853-9>
- Lee, S. A., Manthiou, A., Chiang, L., & Tang, L. R. (2018). An assessment of value dimensions in hiking tourism: Pathways toward quality of life. *International Journal of Tourism Research*, 20(2), 236-246.
- Liedtke, R., Barros, A., Essl, F., Lembrechts, J., Wedegärtner, R., Pauchard, A. & Dullinger, S. (2019). Hiking trails as conduits for the spread of non-native species in mountain areas. *Biological Invasions*, 22(3), 1121-1134. <https://doi.org/10.1007/s10530-019-02165-9>
- Løvoll, H.S. (2019). The inner feeling of glacier hiking. An exploratory study of “immersion” as it relates to flow, hedonia and eudaimonia. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 25, 1-17.
- Lynn, N. & Brown, R. (2003). Effects of recreational use impacts on hiking experiences in natural areas. *Landscape and Urban Planning*, 64(1-2), 77-87. [https://doi.org/10.1016/s0169-2046\(02\)00202-5](https://doi.org/10.1016/s0169-2046(02)00202-5)
- Maria Raya, J., Martínez-García, E., & Celma, D. (2018). Economic and social yield of investing in hiking tourism: The case of Berguedà, Spain. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 35(2), 148-161. (2018).
- Mayer, K. & Lukács, A. (2021). Motivation and mental well-being of long-distance hikers: a quantitative and qualitative approach. *Heliyon*, 7(5), e06960. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e06960>
- Mayr, B., Beck, M., Eisenberger, L., Venek, V., Kranzinger, C., Menzl, A. & Niebauer, J. (2022). Valorization of natural cardio trekking trails through open innovation for the promotion of sustainable cross-generational health-oriented tourism in the connect2move project: protocol for a cross-sectional study. *Jmir Research Protocols*, 11(7), e39038. <https://doi.org/10.2196/39038>.
- Mehmetoglu, M. & Normann, Ø. (2013). The link between travel motives and activities in nature-based tourism. *Tourism Review*, 68(2), 3-13.
- MINTEL (2003). European adventure travel - special length focus. *Travel and Tourism Analyst*, NQ5 (October): 1-53.
- Molokáč, M., Hlaváčová, J., Tometzová, D., & Liptáková, E. (2022). The preference analysis for hikers' choice of hiking trail. *Sustainability*, 14(11), 6795. <https://doi.org/10.3390/su14116795>.
- Moore, R. L., & Ross, D. T. (1998). Trails and recreational greenways: Corridors of benefits. *Parks & Recreation*, 33(1), 69–79.
- Muhar, A., Schauppenlehner, T., Brandenburg, C., & Aramberger, A. (2007). Alpine summer tourism: the mountaineers' perspective and consequences for tourism strategies in Austria. *Forest Snow and Landscape Research*, 81(7), 7-17.
- Mundet, L. L., & Coenders, G. (2010). Greenways: A sustainable leisure experience concept for both communities and tourists. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(5), 657–674. doi:10.1080/09669581003668524
- Olafsdottir, R., & Runnstrom, M. (2013). Assessing hiking trail condition in two popular tourist destinations in the Icelandic highlands. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 3-4, 57–67.

- Pál, M., Turi, Z., & Lavaj, M. (2021). Where to hike? mobile application for guiding tourists in the bükkalja region, Hungary. *Proceedings of the Ica*, 4, 1-6. <https://doi.org/10.5194/ica-proc-4-83-2021>
- Pomfret, G. (2006). Mountaineering adventure tourists. A conceptual framework for research. *Tourism Management*, 27(1), 113-123.
- Rodrigues, A., Kastenholz, E. & Rodrigues, A. (2010). Hiking as a relevant wellness activity – results of an exploratory study of hiking tourists in Portugal applied to a rural tourism Project. *Journal of Vacation Marketing*, 16(4), 331-343.
- Rogerson, C. (2007). Tourism routes as vehicles for local economic development in south africa: the example of the magaliesberg meander. *Urban Forum*, 18(2), 49-68. <https://doi.org/10.1007/s12132-007-9006-5>
- Santarém, F., Silva, R., & Santos, P. (2015). Assessing ecotourism potential of hiking trails: A framework to incorporate ecological and cultural features and seasonality. *Tourism Management Perspectives*, 16(1), 190–206.
- Scholl-Grissmann, U., Peters, M., Bichler, B. F., & Happ, E. (2022). Hiking tourism: educating hikers through the interpretation of on-site information and predicting precautionary behavior. *Tourism Review*, 77(6), 1436-1454.
- She, S., Tian, Y., Lu, L., Eimontaite, I., Xie, T., & Sun, Y. (2019). An exploration of hiking risk perception: dimensions and antecedent factors. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(11), 1986. <https://doi.org/10.3390/ijerph16111986>
- Svarstad, H. (2010). Why hiking? Rationality and reflexivity within categories of meaning construction. *Leisure Research*, 42(1), 91–110.
- Turco, D., Gallagher, L., & Lee, K. (1998). Resident attitudes toward rail-trail development. *Parks and Recreation*, 33(4), 49–52.
- Turgut, H., Özalp, A., & Akinci, H. (2020). Introducing the hiking suitability index to evaluate mountain forest roads as potential hiking routes – a case study in hatila valley national park, Turkey. *Eco Mont-Journal on Protected Mountain Areas Research*, 13(1), 55-66. <https://doi.org/10.1553/eco.mont-13-1s55>
- UNWTO, (2019). *Walking Tourism: Promoting Regional Development*, UNWTO, Madrid.

Extended Abstract

This study examines in detail the potential of designated nature hiking routes in Kastamonu province for nature-based tourism. Nature tourism is gaining increasing importance with the growing demand for special interest tourism. Kastamonu's natural beauties highlight this province's potential as a destination for nature walks. In the research, both quantitative and qualitative characteristics of nature hiking routes in Kastamonu were examined through the Wikiloc application. A total of 974 nature hiking routes were identified, and an evaluation was made based on parameters such as the lengths, altitude gains, and technical difficulty levels of these routes. The analyses show that Kastamonu province has many nature hiking routes with different difficulty levels and distances. This diversity offers a wide range of options for hikers with different interests and skill levels. However, there needs to be more infrastructure and guidance elements of the hiking routes, which prevents the full potential of tourist values from being realized. For example, the lack of components such as directional signs, camping areas, and rest areas negatively affects tourists' full exploration of the region. Kastamonu's

nature hiking potential shows the capacity to serve a wide range of interest groups. However, in the planning, design, and management of hiking routes, sensitivity to the protection of natural resources is necessary. This will help the region achieve its sustainable tourism goals. The study's conceptual framework emphasizes the importance of nature-based tourism, especially nature hiking. Mountaineering and hiking activities have a significant share in the European adventure tourism market. In recent years, many countries have seen an increase in the use of green areas and trails for tourism purposes. Investing in nature-based tourism contributes to the local economy and employment. Hiking routes have emerged as an essential element for promoting tourism, especially in small towns and rural areas. However, the effects of hiking routes on natural areas should be noticed. Therefore, the planning, design, and management of hiking routes are essential for preserving the ecological integrity of natural areas and providing quality hiking experiences. The method of the research is based on examining nature hiking routes in Kastamonu province through the Wikiloc application. Routes with a TrailRank score of eight and above, which can be completed in one day (between 5-35 km), were included in the research scope. A total of 974 routes were examined. The findings show that Kastamonu province hosts many nature hiking routes with various difficulty levels and distances. The longest route is 78.64 km, while the shortest route is 3.13 km. Altitude gains range from 58 m to 2162 m. This diversity appeals to hikers with different skill levels. However, significant structural deficiencies were detected in a large portion of the routes. The lack of basic infrastructure and guidance elements such as road signs, camping and rest areas, and water sources prevents the region from fully exhibiting its tourist potential. In conclusion, it has emerged that Kastamonu has excellent potential for nature hiking, but infrastructure and guidance elements need to be developed to realize this potential fully. The region's extensive forested areas, canyons, waterfalls, and other natural beauties provide an attractive environment for nature hikes. Regarding practical implications, the identified routes with various difficulty levels and distances can meet the needs of groups with different interests and abilities (e.g., day tourists, mountaineers, adventure seekers, etc.). However, issues of nature conservation and sustainable use should be noticed in hiking routes. In the context of theoretical implications, this study supports the idea that nature hiking routes form a critical part of tourism infrastructure and play an essential role in attracting visitors to natural areas. It also emphasizes the importance of protecting natural areas and visitor management. The limitations of the research include the use of only the Wikiloc application in the data collection process and the study's focus on the physical characteristics of hiking routes. These limitations may affect the generalizability of the obtained results. Suggestions for future studies are as follows:

- In-depth analysis of visitor typologies and motivations
- Obtaining views of local stakeholders
- Conducting environmental impact assessments
- Developing effective marketing and branding strategies for Kastamonu as a nature hiking destination
- Conducting comparative studies

These suggestions can contribute to a better understanding and evaluation of Kastamonu's nature hiking potential. In conclusion, while this study reveals Kastamonu's potential for nature-based tourism, it also emphasizes the necessary steps for sustainably evaluating this potential.